

סטנדאפ וספרות – הילכו שניים יחדיו? שילוב יסודות הומוריסטיים מאמנות הסטנדאפ

ברומן 'סוס אחד נכנס לבר' מאת דויד גרוסמן

שרה שגיא*

תקציר

הרומן של דוד גרוסמן סוס אחד נכנס לבר (2014) מתאר – לראשונה בספרות העברית - הופעת סטנד-אפ מלאה מראשיתה ועד סופה. זוהי הופעתו של הסטנדאפיסט דובליה ג'י, מין ליצן עלוב ועצוב, שאינו בוחל בשום אמצעי כדי להצחיק את קהלו ההולך ומתמעט במועדון נידח בנתניה. במהלך ההופעה, בין בדיחה לבדיחה, נחשפים חייו של הסטנדאפיסט בעבר ובהווה ולנגד עיני הקהל הולכת ונפרמת ההופעה הקומית ומקבלת צביון של סיפור טראגי.

ברומן מתקיימים הלכה למעשה מאפייניו העיקריים של ז'אנר הסטנד-אפ, קרי מרכזיותו של האמן במופע וכן יצירת האשליה שהוא ממציא את דבריו תוך כדי שהייה על הבמה, שכן הוא כביכול 'חש' את קהלו ומאלתר את סיפוריו ואת בדיחותיו בהתאם לכך ואף עושה שימוש נרחב ונועז בגופו. הבדיחות של דובליה חלקן וולגריות וסרות טעם וחלקן האחר עולה בקנה אחד עם התכנים המזוהים עם עולמו של הסופר והדמות הציבורית דויד גרוסמן: בדיחות פוליטיות, בדיחות שואה ובדיחות מוות.

במחקר זה אבקש לברר את טיבו של ההומור שבו משתמש גרוסמן בטקסט כדי לאפיין את עולמו של דובלה הסטנדאפיסט וכדי לבדוק כיצד מתממשים ומשתלבים בטקסט ספרותי יסודותיו ומאפייניו של ז'אנר אמנותי אחר לחלוטין - מופע הסטנדאפ קומדי.

מילות מפתח: דויד גרוסמן, סוס אחד נכנס לבר, סטנדאפ, בדיחות, הומור שחור, הומור פוליטי

* ד"ר שרה שגיא, המכללה הערבית לחינוך בישראל, חיפה